

КВІТНЕЕ РОДНАЯ СТАЛІЦА НАША

Крыху гісторыі

Каб адшукаць вытокі заснавання Мінска, нам, бадай, найлепш было б сесці на ўзлесу «машыну часу» і зрабіць падарожжа ў глыбіню сівых стагоддзяў.

Горад заснаваны яшчэ ў феадальную эпоху. Узняўся на берагах Свіслачы і Нямігі, Мінск заняў зручнае геаграфічнае становішча, якое даю яму магчымасць развіцця хутчай, чым іншым гарадам Беларусі.

Мінаюць гады, стагоддзі. Мінчане вядуць барацьбу супраць чужацкага, не раз вядоўшца ім аднаўляць родны горад з попелу і руін.

У час бурнага развіцця капіталізма ў Мінску адкрываюцца першыя невялікія фабрыкі і заводы, цэнтрам горада стала вуліца Няміга з гандлёвымі крамамі і саматужнымі майстэрнямі.

У 1900 г. у горадзе працавала 40 фабрык і заводаў. Усе яны былі дробныя, малапрадукцыйныя. На адно прадпрыемства прыпадала каля 30 рабочых. Найбольш буйнымі лічыліся скураны завод Імрата на Ляхаўцы, піварны завод «Багемія» на Старажоўцы, тэкстыльная фабрыка «Шукерман і Давідзон», машынабудаўнічы завод фірмы «Якабсон, Ліўшыч і К'».

Горад забудоваўся ў той час хаатычна. Будынкі былі ў асноўным драўляныя. Конка абслугоўвала толькі цэнтральны раён горада. Перавозкі пасажыраў займаліся пераважна на фурманцы, якіх у 1901 г. было больш 500 чалавек.

Толькі значная частка вуліц і плошчаў асветлялася ліхтарамі. Вуліцы ўскраіны павялічваліся ў гэты час. Гарадская газета «Мінская праца» пачала выходзіць у 1901 г. у пераходзе ад публіцыстычнага да сацыялістычнага характару.

7 лістапада пад грукат залпаў «Аўрора» быў абвешчаны пачатак новай эры ў жыцці працоўнай Расіі. Пралетарыят Мінска, працоўнае сялянства і салдацкія масы сустрэлі Вялікую Кастрычніцкую сацыялістычную рэвалюцыю з радасцю і ліваннем. Яны рашуча і беспаваротна перайшлі на бок большавікоў.

Імперыялісты памкнуліся задушыць Савецкую ўладу ў Расіі. Цяжка і складаны час наступіў для маладой Савецкай краіны.

21 лютага 1918 г. Мінск акупіравалі нямецкія войскі. Партыя і Савецкі ўрад заклікалі працоўных на рашучую барацьбу з інтэрвентамі. Але сілы былі няроўныя, і Савецкай краіне давялося заключыць Брэсцкі мірны дагавор. Неўзабаве ён быў ануляваны, і Чырвоная Армія выгнала ворагаў з роднай зямлі.

На ўсёй Беларусі разгарнулася мірнае сацыялістычнае будаўніцтва. Мінск абвешчана сталіцай БССР. Сяды пераўладкаваўся часова рабоча-сялянскі ўрад рэспублікі. Беларусь з рух Леніна, з рух Камуністычнай партыі атрымлівае дзяржаўнасць.

Але нядоўга сямімірне сонца над вольнай маладой Беларуссю. У 1919 г. беларускія, нацкаваныя Антантай, рушылі на яе прасторы. Зноў Мінск у руках ворагаў. Захопнікі ўстанавілі ў горадзе жорсткі каланіяльны рэжым. Але ім не ўдалося аслабіць супраціўленне народа. Большавікі змагаліся ў падполлі, згуртавалі і накіроўвалі народныя сілы ў барацьбе за хутчайшае вызваленне Беларусі з-пад ярама беларускіх акупантаў. Чырвоная Армія ўлетку 1920 г. пачала шырокае наступленне супраць банд Пілсудскага. 11 ліпеня Мінск быў вызвалены.

Імперыялістычная вайна маскарыва развіццё рабочага руху і выспаванне ідэй рэвалюцыі.

Цяжка жылося рабочым фабрык і заводаў, знішчыўшы 12—13-гадзінны рабочы дзень. За працу прадпрыемствы плацілі грошы, якіх не хапала, каб сям'я магла жыць, як кажуць, канцы з канцамі. Невыноснымі былі жылёвыя ўмовы працоўных. Рабочыя засялялі ў асноўным ўскраіны горада — Ілраспу, Ляхаўку, Серабранку, Камароўку, туліліся ў жалізных хацінках.

Цяжкае, беспасветнае становішча, палітычнае бяспраўе штурхалі рабочых на рэвалюцыйную барацьбу. Асабліва актыўна развіццё рабочы клас Мінска напярэдні пераход рускай рэвалюцыі. Адна за адной уступілі стачкі і забастоўкі. У 1901 г. стварэна мінская іскраўская група, якая пачала накіроўваць рэвалюцыйную барацьбу рабочых горада, прапагандаваць у масах ідэй сацыялізма, саапабоджвалі марксісцкую літаратуру. Праз два гады прыхільнікі ленинскай «Іскры» аб'ядноўваюцца ў мінскую групу РСДРП. Яна адразу пачынае набываць аўтарытэт сярод рабочых і студэнтаў, якія прыслухоўваюцца да яе галасу, уліваюцца ў яе рады.

Імперыялістычная вайна маскарыва развіццё рабочага руху і выспаванне ідэй рэвалюцыі.

Цяжкае, беспасветнае становішча, палітычнае бяспраўе штурхалі рабочых на рэвалюцыйную барацьбу. Асабліва актыўна развіццё рабочы клас Мінска напярэдні пераход рускай рэвалюцыі. Адна за адной уступілі стачкі і забастоўкі. У 1901 г. стварэна мінская іскраўская група, якая пачала накіроўваць рэвалюцыйную барацьбу рабочых горада, прапагандаваць у масах ідэй сацыялізма, саапабоджвалі марксісцкую літаратуру. Праз два гады прыхільнікі ленинскай «Іскры» аб'ядноўваюцца ў мінскую групу РСДРП. Яна адразу пачынае набываць аўтарытэт сярод рабочых і студэнтаў, якія прыслухоўваюцца да яе галасу, уліваюцца ў яе рады.

Імперыялістычная вайна маскарыва развіццё рабочага руху і выспаванне ідэй рэвалюцыі.

Цяжкае, беспасветнае становішча, палітычнае бяспраўе штурхалі рабочых на рэвалюцыйную барацьбу. Асабліва актыўна развіццё рабочы клас Мінска напярэдні пераход рускай рэвалюцыі. Адна за адной уступілі стачкі і забастоўкі. У 1901 г. стварэна мінская іскраўская група, якая пачала накіроўваць рэвалюцыйную барацьбу рабочых горада, прапагандаваць у масах ідэй сацыялізма, саапабоджвалі марксісцкую літаратуру. Праз два гады прыхільнікі ленинскай «Іскры» аб'ядноўваюцца ў мінскую групу РСДРП. Яна адразу пачынае набываць аўтарытэт сярод рабочых і студэнтаў, якія прыслухоўваюцца да яе галасу, уліваюцца ў яе рады.

Імперыялістычная вайна маскарыва развіццё рабочага руху і выспаванне ідэй рэвалюцыі.

Цяжкае, беспасветнае становішча, палітычнае бяспраўе штурхалі рабочых на рэвалюцыйную барацьбу. Асабліва актыўна развіццё рабочы клас Мінска напярэдні пераход рускай рэвалюцыі. Адна за адной уступілі стачкі і забастоўкі. У 1901 г. стварэна мінская іскраўская група, якая пачала накіроўваць рэвалюцыйную барацьбу рабочых горада, прапагандаваць у масах ідэй сацыялізма, саапабоджвалі марксісцкую літаратуру. Праз два гады прыхільнікі ленинскай «Іскры» аб'ядноўваюцца ў мінскую групу РСДРП. Яна адразу пачынае набываць аўтарытэт сярод рабочых і студэнтаў, якія прыслухоўваюцца да яе галасу, уліваюцца ў яе рады.

Імперыялістычная вайна маскарыва развіццё рабочага руху і выспаванне ідэй рэвалюцыі.

Цяжкае, беспасветнае становішча, палітычнае бяспраўе штурхалі рабочых на рэвалюцыйную барацьбу. Асабліва актыўна развіццё рабочы клас Мінска напярэдні пераход рускай рэвалюцыі. Адна за адной уступілі стачкі і забастоўкі. У 1901 г. стварэна мінская іскраўская група, якая пачала накіроўваць рэвалюцыйную барацьбу рабочых горада, прапагандаваць у масах ідэй сацыялізма, саапабоджвалі марксісцкую літаратуру. Праз два гады прыхільнікі ленинскай «Іскры» аб'ядноўваюцца ў мінскую групу РСДРП. Яна адразу пачынае набываць аўтарытэт сярод рабочых і студэнтаў, якія прыслухоўваюцца да яе галасу, уліваюцца ў яе рады.

Імперыялістычная вайна маскарыва развіццё рабочага руху і выспаванне ідэй рэвалюцыі.

Цяжкае, беспасветнае становішча, палітычнае бяспраўе штурхалі рабочых на рэвалюцыйную барацьбу. Асабліва актыўна развіццё рабочы клас Мінска напярэдні пераход рускай рэвалюцыі. Адна за адной уступілі стачкі і забастоўкі. У 1901 г. стварэна мінская іскраўская група, якая пачала накіроўваць рэвалюцыйную барацьбу рабочых горада, прапагандаваць у масах ідэй сацыялізма, саапабоджвалі марксісцкую літаратуру. Праз два гады прыхільнікі ленинскай «Іскры» аб'ядноўваюцца ў мінскую групу РСДРП. Яна адразу пачынае набываць аўтарытэт сярод рабочых і студэнтаў, якія прыслухоўваюцца да яе галасу, уліваюцца ў яе рады.

Імперыялістычная вайна маскарыва развіццё рабочага руху і выспаванне ідэй рэвалюцыі.

Цяжкае, беспасветнае становішча, палітычнае бяспраўе штурхалі рабочых на рэвалюцыйную барацьбу. Асабліва актыўна развіццё рабочы клас Мінска напярэдні пераход рускай рэвалюцыі. Адна за адной уступілі стачкі і забастоўкі. У 1901 г. стварэна мінская іскраўская група, якая пачала накіроўваць рэвалюцыйную барацьбу рабочых горада, прапагандаваць у масах ідэй сацыялізма, саапабоджвалі марксісцкую літаратуру. Праз два гады прыхільнікі ленинскай «Іскры» аб'ядноўваюцца ў мінскую групу РСДРП. Яна адразу пачынае набываць аўтарытэт сярод рабочых і студэнтаў, якія прыслухоўваюцца да яе галасу, уліваюцца ў яе рады.

Імперыялістычная вайна маскарыва развіццё рабочага руху і выспаванне ідэй рэвалюцыі.

Цяжкае, беспасветнае становішча, палітычнае бяспраўе штурхалі рабочых на рэвалюцыйную барацьбу. Асабліва актыўна развіццё рабочы клас Мінска напярэдні пераход рускай рэвалюцыі. Адна за адной уступілі стачкі і забастоўкі. У 1901 г. стварэна мінская іскраўская група, якая пачала накіроўваць рэвалюцыйную барацьбу рабочых горада, прапагандаваць у масах ідэй сацыялізма, саапабоджвалі марксісцкую літаратуру. Праз два гады прыхільнікі ленинскай «Іскры» аб'ядноўваюцца ў мінскую групу РСДРП. Яна адразу пачынае набываць аўтарытэт сярод рабочых і студэнтаў, якія прыслухоўваюцца да яе галасу, уліваюцца ў яе рады.

Імперыялістычная вайна маскарыва развіццё рабочага руху і выспаванне ідэй рэвалюцыі.

1 студзеня 1929 г. у Мінску заснавана Акадэмія навук Беларускай ССР. Рэспубліка атрымала магчымасць выходзіць нацыянальныя навуковыя кадры.

Міналі месяц за месяцам, год за годам. Савецкая ўлада ўсё шырэй раскрывала перад працоўным чалавекам новы свет працы, жыцця, побыту. Выдатнымі і бесценнымі яе падарункамі беларускаму народу былі акрыіце ў сталіцы рэспублікі медыцынскага, педагогічнага і юрыдычнага інстытутаў, стварэнне Беларускага тэатра оперы і балета, Тэатра работай моладзі, Беларускай дзяржаўнай філармоніі. Гады першых пяцігодкаў ператварылі глухі губеранскі гарадок у буйны прамысловы цэнтр рэспублікі. Мінск на вачах маладзёў, рос, павялічваўся. Усё новае і новае ансамбля кварталы ўпрыгожвалі яго аблічча. З варот яго прадпрыемстваў вывазіліся на ўсё куткі краіны станкі, трыбіны, сельскагаспадарчыя машыны, абутак, кнігі.

У 1940 г. была завершана работа на рэспубліцы генеральнага плана рэканструкцыі сталіцы БССР. Працоўныя рэспублікі імкнуліся зрабіць Мінск горадам-прыгажуню, які стаў бы іх гонарам і радасцю.

Але ажыццявіць гэтыя смелыя і прыгожыя мары перашкодзіла вайна.

Камуністы і камсамольцы, якія засталіся ў Мінску, стварылі падпольныя групы і арганізацыі, якія ўзначалілі барацьбу з фашызмам. Смелы і адважны ва ўмовах жорсткага тэрору вялі яны палітычную і адверсійную работу ў гарадзішчы. Грымелі выбухі на электрастанцыях, на чыгуны, гарадзішчы марксісцкіх складан, рушылі варты мас... Мінск амагавы, Мінск помсціў!

Ніколі не забудуцца герайцкіх справы падпольшчыкаў горада. Імёны камуністаў В. Амеляніка, І. Козіна, С. Зайцова, Н. Дземіценкі, В. Нікіфарова навечна застануцца ў памяці беларускага народа.

Савецкая Армія разам з беларускімі партызанамі ў 1944 г. выгналі чужыню з Беларусі. Над Мінскам узніўся чырвоны сцяг — сцяг свабоды і шчасця.

Пятро Глебка, выказваючы навуці ўсёго савецкага народа, прысвціў Мінску ў той час такі гарачы, натхнёны радкі:

Жыві, красуйся, горад
стольны,
З руін да славы уставай,
Ты стаў ішоў навекі вольны,
І над табою з краю ў край
Гарыць чырвоны яркі
Знак адраджэння і жыцця.

У адным з нумароў газеты пачала: «Горад Мінск — цэнтр культуры і навукі беларускага народа — ператворыўся ў асяродкі акупантаў і засценка смерці. Нямецкія варвары апанілі нашу сталіцу, знішчылі ўсе культурныя ўстанова, вывезлі ўсе каштоўнасці. Пуста і панура ў горадзе. Над горадам нависла жалівава фашысцкая ноч».

Другое нараджэнне

У глыбіні старажытнасці глыбокае вытокі легенды пра феіска — дзівоную птушку, якая кожны раз, калі яе знішчалі і палілі, нанява ўнікала з попелу. Мінск стаў феіскам нашых дзён.

Фашысты пакінулі ў Мінску жудасныя сляды. Цэнтральная Савецкая вуліца з канца ў канец ляжала ў руінах. Вечер узнімаў над разбураным горадам хмары пылу і попелу. Здавалася, ніколі не вярнуць гораду яго ранейшага аблічча, яго прыгажонасці і велічы. Але партыя сказала: «Трэба аднавіць горад, узяць яго з руін. Мінск павінен стаць адным з прыгажэйшых гарадоў нашай Радзімы».

Хто не памятае тых незабытых дзён? Рабочыя і служачыя, вучоныя і артысты, студэнты і вучні пасля працы і вучобы выходзілі з рыдлёўкамі, кіркамі і ламамі на зруйнаваныя вуліцы і плошчы горада. З рух у рух пераключалі каменны і цегла, хутка ішла расчэтка руін пад будаўнічы пляцоўкі. А тым часам архітэктары вычорвалі на ватмане контуры новага цудоўнага горада. Неўзабаве ў Мінск прыйшлі праславаныя працоўныя братаў рэспублікі Савецкага Саюза магутныя бульдозеры, партальныя краны і іншыя тэхніка. Жалезныя машыны прысланы ўзялі першыя тоны грунту. Будаўнікі ўседа за імі закладвалі трывалыя падмуркі пад новыя дамы горада.

А тым часам на Украіну Мінска — у Чырвоны ўроўчышча таксама прыйшлі будаўнікі. Яны заснавалі тым новым горад, ім якому — Трактарнага мора, і ў многіх іншых месцах — усюды, дзе не змаўчае велічы гул вялікіх работ! А дзесяць год назад, хоць ужо сталі карпусы завода, прадавалі станкі, дзелавіта бегалі па цоках электракары, — першыя машыны збіраліся з дэталі і вузлаў, якія дасылаліся ў Мінск з Ірслаўскага і іншых заводаў.

Што гэта за завод, на самай справе? — з крыўдай ў голасе пыталіся некаторыя. — Не завод, а нейкая майстэрня...

Але прадпрыемства, з месяца ў месяц набірала тэмпы. Уступалі ў строй новыя карпусы, устанавіліся новыя станкі і аўтаматычныя лініі. Неўзабаве па вуліцах Мінска прайшоў 25-тонны «зубр». Сваймі памерамі ён нібы ўвасабляў рост рэспублікі, песпелі і прыгожыя мары перашкодзіла вайна.

Але прадпрыемства, з месяца ў месяц набірала тэмпы. Уступалі ў строй новыя карпусы, устанавіліся новыя станкі і аўтаматычныя лініі. Неўзабаве па вуліцах Мінска прайшоў 25-тонны «зубр». Сваймі памерамі ён нібы ўвасабляў рост рэспублікі, песпелі і прыгожыя мары перашкодзіла вайна.

Але прадпрыемства, з месяца ў месяц набірала тэмпы. Уступалі ў строй новыя карпусы, устанавіліся новыя станкі і аўтаматычныя лініі. Неўзабаве па вуліцах Мінска прайшоў 25-тонны «зубр». Сваймі памерамі ён нібы ўвасабляў рост рэспублікі, песпелі і прыгожыя мары перашкодзіла вайна.

Але прадпрыемства, з месяца ў месяц набірала тэмпы. Уступалі ў строй новыя карпусы, устанавіліся новыя станкі і аўтаматычныя лініі. Неўзабаве па вуліцах Мінска прайшоў 25-тонны «зубр». Сваймі памерамі ён нібы ўвасабляў рост рэспублікі, песпелі і прыгожыя мары перашкодзіла вайна.

Але прадпрыемства, з месяца ў месяц набірала тэмпы. Уступалі ў строй новыя карпусы, устанавіліся новыя станкі і аўтаматычныя лініі. Неўзабаве па вуліцах Мінска прайшоў 25-тонны «зубр». Сваймі памерамі ён нібы ўвасабляў рост рэспублікі, песпелі і прыгожыя мары перашкодзіла вайна.

Але прадпрыемства, з месяца ў месяц набірала тэмпы. Уступалі ў строй новыя карпусы, устанавіліся новыя станкі і аўтаматычныя лініі. Неўзабаве па вуліцах Мінска прайшоў 25-тонны «зубр». Сваймі памерамі ён нібы ўвасабляў рост рэспублікі, песпелі і прыгожыя мары перашкодзіла вайна.

Але прадпрыемства, з месяца ў месяц набірала тэмпы. Уступалі ў строй новыя карпусы, устанавіліся новыя станкі і аўтаматычныя лініі. Неўзабаве па вуліцах Мінска прайшоў 25-тонны «зубр». Сваймі памерамі ён нібы ўвасабляў рост рэспублікі, песпелі і прыгожыя мары перашкодзіла вайна.

Але прадпрыемства, з месяца ў месяц набірала тэмпы. Уступалі ў строй новыя карпусы, устанавіліся новыя станкі і аўтаматычныя лініі. Неўзабаве па вуліцах Мінска прайшоў 25-тонны «зубр». Сваймі памерамі ён нібы ўвасабляў рост рэспублікі, песпелі і прыгожыя мары перашкодзіла вайна.

Але прадпрыемства, з месяца ў месяц набірала тэмпы. Уступалі ў строй новыя карпусы, устанавіліся новыя станкі і аўтаматычныя лініі. Неўзабаве па вуліцах Мінска прайшоў 25-тонны «зубр». Сваймі памерамі ён нібы ўвасабляў рост рэспублікі, песпелі і прыгожыя мары перашкодзіла вайна.

Але прадпрыемства, з месяца ў месяц набірала тэмпы. Уступалі ў строй новыя карпусы, устанавіліся новыя станкі і аўтаматычныя лініі. Неўзабаве па вуліцах Мінска прайшоў 25-тонны «зубр». Сваймі памерамі ён нібы ўвасабляў рост рэспублікі, песпелі і прыгожыя мары перашкодзіла вайна.

Але прадпрыемства, з месяца ў месяц набірала тэмпы. Уступалі ў строй новыя карпусы, устанавіліся новыя станкі і аўтаматычныя лініі. Неўзабаве па вуліцах Мінска прайшоў 25-тонны «зубр». Сваймі памерамі ён нібы ўвасабляў рост рэспублікі, песпелі і прыгожыя мары перашкодзіла вайна.

Але прадпрыемства, з месяца ў месяц набірала тэмпы. Уступалі ў строй новыя карпусы, устанавіліся новыя станкі і аўтаматычныя лініі. Неўзабаве па вуліцах Мінска прайшоў 25-тонны «зубр». Сваймі памерамі ён нібы ўвасабляў рост рэспублікі, песпелі і прыгожыя мары перашкодзіла вайна.

Але прадпрыемства, з месяца ў месяц набірала тэмпы. Уступалі ў строй новыя карпусы, устанавіліся новыя станкі і аўтаматычныя лініі. Неўзабаве па вуліцах Мінска прайшоў 25-тонны «зубр». Сваймі памерамі ён нібы ўвасабляў рост рэспублікі, песпелі і прыгожыя мары перашкодзіла вайна.

Кахоўскага мора, і ў многіх іншых месцах — усюды, дзе не змаўчае велічы гул вялікіх работ! А дзесяць год назад, хоць ужо сталі карпусы завода, прадавалі станкі, дзелавіта бегалі па цоках электракары, — першыя машыны збіраліся з дэталі і вузлаў, якія дасылаліся ў Мінск з Ірслаўскага і іншых заводаў.

Што гэта за завод, на самай справе? — з крыўдай ў голасе пыталіся некаторыя. — Не завод, а нейкая майстэрня...

Але прадпрыемства, з месяца ў месяц набірала тэмпы. Уступалі ў строй новыя карпусы, устанавіліся новыя станкі і аўтаматычныя лініі. Неўзабаве па вуліцах Мінска прайшоў 25-тонны «зубр». Сваймі памерамі ён нібы ўвасабляў рост рэспублікі, песпелі і прыгожыя мары перашкодзіла вайна.

Але прадпрыемства, з месяца ў месяц набірала тэмпы. Уступалі ў строй новыя карпусы, устанавіліся новыя станкі і аўтаматычныя лініі. Неўзабаве па вуліцах Мінска прайшоў 25-тонны «зубр». Сваймі памерамі ён нібы ўвасабляў рост рэспублікі, песпелі і прыгожыя мары перашкодзіла вайна.

Але прадпрыемства, з месяца ў месяц набірала тэмпы. Уступалі ў строй новыя карпусы, устанавіліся новыя станкі і аўтаматычныя лініі. Неўзабаве па вуліцах Мінска прайшоў 25-тонны «зубр». Сваймі памерамі ён нібы ўвасабляў рост рэспублікі, песпелі і прыгожыя мары перашкодзіла вайна.

Але прадпрыемства, з месяца ў месяц набірала тэмпы. Уступалі ў строй новыя карпусы, устанавіліся новыя станкі і аўтаматычныя лініі. Неўзабаве па вуліцах Мінска прайшоў 25-тонны «зубр». Сваймі памерамі ён нібы ўвасабляў рост рэспублікі, песпелі і прыгожыя мары перашкодзіла вайна.

Але прадпрыемства, з месяца ў месяц набірала тэмпы. Уступалі ў строй новыя карпусы, устанавіліся новыя станкі і аўтаматычныя лініі. Неўзабаве па вуліцах Мінска прайшоў 25-тонны «зубр». Сваймі памерамі ён нібы ўвасабляў рост рэспублікі, песпелі і прыгожыя мары перашкодзіла вайна.

Але прадпрыемства, з месяца ў месяц набірала тэмпы. Уступалі ў строй новыя карпусы, устанавіліся новыя станкі і аўтаматычныя лініі. Неўзабаве па вуліцах Мінска прайшоў 25-тонны «зубр». Сваймі памерамі ён нібы ўвасабляў рост рэспублікі, песпелі і прыгожыя мары перашкодзіла вайна.

Але прадпрыемства, з месяца ў месяц набірала тэмпы. Уступалі ў строй новыя карпусы, устанавіліся новыя станкі і аўтаматычныя лініі. Неўзабаве па вуліцах Мінска прайшоў 25-тонны «зубр». Сваймі памерамі ён нібы ўвасабляў рост рэспублікі, песпелі і прыгожыя мары перашкодзіла вайна.

Але прадпрыемства, з месяца ў месяц набірала тэмпы. Уступалі ў строй новыя карпусы, устанавіліся новыя станкі і аўтаматычныя лініі. Неўзабаве па вуліцах Мінска прайшоў 25-тонны «зубр». Сваймі памерамі ён нібы ўвасабляў рост рэспублікі, песпелі і прыгожыя мары перашкодзіла вайна.

Але прадпрыемства, з месяца ў месяц набірала тэмпы. Уступалі ў строй новыя карпусы, устанавіліся новыя станкі і аўтаматычныя лініі. Неўзабаве па вуліцах Мінска прайшоў 25-тонны «зубр». Сваймі памерамі ён нібы ўвасабляў рост рэспублікі, песпелі і прыгожыя мары перашкодзіла вайна.

Але прадпрыемства, з месяца ў месяц набірала тэмпы. Уступалі ў строй новыя карпусы, устанавіліся новыя станкі і аўтаматычныя лініі. Неўзабаве па вуліцах Мінска прайшоў 25-тонны «зубр». Сваймі памерамі ён нібы ўвасабляў рост рэспублікі, песпелі і прыгожыя мары перашкодзіла вайна.

Але прадпрыемства, з месяца ў месяц набірала тэмпы. Уступалі ў строй новыя карпусы, устанавіліся новыя станкі і аўтаматычныя лініі. Неўзабаве па вуліцах Мінска прайшоў 25-тонны «зубр». Сваймі памерамі ён нібы ўвасабляў рост рэспублікі, песпелі і прыгожыя мары перашкодзіла вайна.

Але прадпрыемства, з месяца ў месяц набірала тэмпы. Уступалі ў строй новыя карпусы, устанавіліся новыя станкі і аўтаматычныя лініі. Неўзабаве па вуліцах Мінска прайшоў 25-тонны «зубр». Сваймі памерамі ён нібы ўвасабляў рост рэспублікі, песпелі і прыгожыя мары перашкодзіла вайна.

Але прадпрыемства, з месяца ў месяц набірала тэмпы. Уступалі ў строй новыя карпусы, устанавіліся новыя станкі і аўтаматычныя лініі. Неўзабаве па вуліцах Мінска прайшоў 25-тонны «зубр». Сваймі памерамі ён нібы ўвасабляў рост рэспублікі, песпелі і прыгожыя мары перашкодзіла вайна.

Але прадпрыемства, з месяца ў месяц набірала тэмпы. Уступалі ў строй новыя карпусы, устанавіліся новыя станкі і аўтаматычныя лініі. Неўзабаве па вуліцах Мінска прайшоў 25-тонны «зубр». Сваймі памерамі ён нібы ўвасабляў рост рэспублікі, песпелі і прыгожыя мары перашкодзіла вайна.

Але прадпрыемства, з месяца ў месяц набірала тэмпы. Уступалі ў строй новыя карпусы, устанавіліся новыя станкі і аўтаматычныя лініі. Неўзабаве па вулі

ДА ЮБІЛЕЯНАГА ПЛЕНУМА САЗОА КАМПАЗІТАРАЎ БССР

Крыніца музычнай творчасці

Многія ўзоры беларускай музычнай народнай творчасці, якія вярнуліся да нас пасля перадавання і пакалення, дайшлі да нашых дзён. Іншыя ж зніклі безваротна, таму што сістэматычнае збіранне беларускага музычнага фальклору пачалося толькі ў канцы XIX стагоддзя. Першая публікацыя беларускіх народных песень адносіцца да 1817 г. Гэта запіс двух напеваў, змешчаных у М. Чарноўскай у яе артыкуле аб некаторых звычайных беларускіх прыгонных сялян Чарыкаўскага навету. Праз два гады ў друку з'явіліся яшчэ чатыры запісы вясельных песень ак Іаўскага аб вясельных абрадах сялян Барысаўскага навету.

Г. ЦІТОВІЧ,
Б. СМОЛЬСКІ

Пасля выхаду ў свет дзюх кніг матэрыялаў П. Шайна (1887—1890) збіранне і публікацыя беларускага песеннага фальклору некалькі аживіліся. Запісы беларускіх народных песень мы знаходзім у творчай спадчыне вядомых кампазітараў: музычных дзеячоў і вучоных, такіх, як Н. Рымскі-Корсакаў, П. Сопальскі, Я. Бадан да Куртана, О. Кольберг, С. Танееў, М. Карловіч, Н. Янчук, А. Чэрні і інш. Прычым кампазітары не толькі запісалі беларускія народныя напевы, але і выкарыстоўвалі лепшыя з іх у сваёй творчасці.

З цягам часу збіральнік нашага музычнага фальклору ўсё часцей сустракаўся з беларусамі. Разгортваліся дзейнасць такіх арганізацый народнай творчасці, як І. Сербі, М. Чуркін, А. Грыневіч, А. Зялёда, У. Тарасюк. У 1910 г. выйшаў зборнік Я. Раманава, дзе былі змешчаны запісы і гарманізацыя 53 народных песень М. Чуркіна. У гэты ж час пачынае свой вялікі шлях музыканта-аўтарства Р. Шырма. Аднак, толькі нямногае з сабранага публікавалася.

Да рэвалюцыі ў Беларусі не было спецыяльных музычных і харавых калектываў. Толькі ў некаторых гарадах прыладзілі гаспадарскія калектывы ў асноўным у Украіну. У Вілені беларуская народная песня ўпершыню прагучала ў выкананні групы аматараў пад кіраўніцтвам І. Буйніцкага і хору рабочых пад кіраўніцтвам Рагоўскага; у Мінску яе пачулі ў час гастролі вядомага хору Д. Агранька-Славіцкага. Сельскі людзь не бачыў іншых відовішч, апрача калядных, масленічных, купальскіх ігрышчак ды сямейных урачыстасцей і абрадаў, якія, як правіла, суправаджаліся песнямі і танцамі.

Пасля Кастрычніцкай рэвалюцыі разніцце нашага музычнага мастацтва пачалося са збірання, публікацыі і папулярызацыі музычнага фальклору. З выданням гэтага пераходу неабходна нагадаць «Беларускі лірнік» (1922), у які ўвайшло каля ста беларускіх народных песень у запісу і апрацоўкі У. Тарасюка, і зборнік беларускіх народных песень у апрацоўках М. Аладава, М. Іпалітава-Іванова і інш. (1928).

У гэты час пачынаюць сваю збіральніцкую дзейнасць Н. Сакалоўскі і І. Любан. Лепшыя з іх запісаў уключылі ў асобныя выданні ў іх жа апрацоўках. Найбольш каштоўным фальклорным выданнем гэтых год быў зборнік «Наротычя песні з мелодыямі» (1928), які прадставіў сабой магнаграфічны калектыв бытавога песенна-рэпертуару адной з вёсак Магілёўскай вобласці. Запісы напеваў былі зроблены А. Ігоравым (некалькі мелодый запісана М. Аладавым). З фальклорных выданняў 30-х гадоў трэба назваць зборнік «Народныя песні Заходняй Беларусі» І. Здановіча і зборнік «Беларускія народныя і рэвалюцыйныя песні» (1938), складзены І. Любанам. Суды, апрача запісаў складальніка, увайшлі народныя песні, сабраныя М. Чуркіным, Н. Сакалоўскім і інш.

З улічэннем заходніх абласцей Беларусі ў адзіную Савецкую дзяржаву, у сямя беларускіх музыкантаў улічыліся новыя музычныя дзеянні, якія ўбагацілі нашы фонды фальклорных матэрыялаў тысячамі запісаў беларускіх народных песень. Тут у першую чаргу трэба назваць Рыгора Раманавіча Шырма, настаямага даследавальніка музычнай культуры прыгнечанага беларускімі акупантамі народа. У цяжкіх умовах буржуазна-памешчыцкай Польшчы ім былі выданыя два зборнікі — «Беларускія народныя песні» і «Наша песня» (Вільня, 1929 і 1938).

Перад самай Вялікай Айчыннай вайны пачыналіся два каштоўныя фальклорныя зборнікі: «Песні беларускага народа», складзены М. Грыневічам (1940), і зборнік «Беларускія народныя песні», складзены З. Зялёда (1941).

У пасляваенныя гады збіральніцкая работа набыла ў нас шырокі размах, але з-за дэфіцыту асобнага выданняў пачынаюць збіраць і апрацоўваць запісы фальклору выданняў першых зборнік беларускіх многагалосных песень (1948), зборнік «Беларускія народныя песні і танцы» нашага старога кампазітара і фальклорыста М. Чуркіна (1949), зборнік сучасных беларускіх народных песень «Песні пшчысла» (Масква, 1950). Зусім нядаўна з'явіліся на кірмашы пачынаюць збіраць і апрацоўваць «200 беларускіх народных песень» (Масква, 1958).

Усяго ў пасляваенныя гады выдана больш 1300 запісаў беларускага музычнага фальклору, агульным фонд выданняў запісаў складае каля 1800 мелодый. Гэта, вядома, вельмі сціпная лічба, калі параўнаць яе са шматлікімі фондамі друкваных запісаў у другіх савецкіх рэспубліках.

Да 40-годдзя БССР Белдзяржвыдавцтвам запланавана выданне першага тома фальклорных матэрыялаў Р. Шырма, зборніка ашманскіх запісаў М. Чуркіна і анталогія беларускай народнай песні.

Музычны фальклор даў творчасі натхненне беларускім кампазітарам. Яны жылі сваю творчасць з гэтай невычэрпнай крыніцы і зараз шырока выкарыстоўваюць яе для стварэння беларускай спецыяльнай музыкі, якая прайшла вялікі шлях за гады Савецкай улады.

Гісторыя беларускай спецыяльнай музыкі ў яе развіццях (опера, балет, сімфонія, кантата і г. д.) пачынаецца толькі з першых год Савецкай улады. З гэтага (Заканчэнне на 4-й стар.).

ПІСЬМЕННІКІ — РОДНАЙ БЕЛАРУСІ

У МІНУЛЫМ годзе Дзяржаўнае выдавцтва БССР выдала маю кнігу «На барохных аэрабах».

Сёлета выйшла ў друку ў Ленінградзе ў перакладзе на рускую мову другая мая кніга — «У алясах над Бароўжай».

Слаўнае 40-годдзе Беларускай ССР і Камуністычнай партыі Беларусі я сустрэаю выпускам у свет майёй літаратурна-папулярнай працы «Нарысы па гісторыі беларускай літаратуры эпохі феадалізма». Гэтым днём кніга, над якой я працаваў з першымі пачынаючы з 1951 года, наступіла ў магазіны.

Толькі што я закончыў падрыхтоўку да друку майёй карговай кнігі, прысвечанай беларускай прыродзе. Назва кнігі — «Чайкі над Нараччу». Гэта — цыкл апавяданняў пра рыбакі і рыбу, пра зялёны і птушак, якія жывуць на берагах Нарачы, пра геаграфічныя асаблівасці і прыгажосць цудоўнага, чыстага возера, якое справядліва называюць у народзе «Беларускім морам».

Даўно не пісаў я п'есе. Думаю нарокот фальклорнай камедыі на сучасным матэрыяле. Спэцыяльна прыступіць да гэтай працы ў 1959 г.

Мяркую таксама падрыхтаваць да друку кнігу «Родны край».

Такія мае творчыя планы на бліжэйшы час.

Віталі ВОЛЬСКІ.

ГЭТЫ год прайшоў у мяне ў настольнай працы. Падрыхтаваў я свае апавесці і апавяданні для рускага масавага выдання, разам з В. І. Каломым падрыхтаваў таксама другое выданне кнігі «Людзі асобага складу», перапрацаваныя і дапоўненыя. У Дзяржаўнае выдавцтва Беларусі выйшла асобным выданнем мая апавесць «Да ўсходу сонца».

Напісаў я новае апавяданне і нарыс пра будаўніцтва Старокаміскага калінага камбіната. Гэты камбінат будзе пачаць з майёй роднай вёскай. Я часта бываю там. Малады будаўнік — энтузіяст вялікай справы вельмі хваляваў мяне. З непраўдасцяў, неўрадаваў і зямлі яны хутка будуць здабываць такія скары, якія пераўтвораць глебу не толькі бліжэйшых калгасаў і саўгасаў, а ўсёй нашай рэспублікі і суседзі. На гэтую тэму пішу я цяпер апавесць. У асобным законе я да саракагоддзя нашай рэспублікі.

Сабраны матэрыял і распрацаваны найбольш важныя сюжэты ліній новага рамана аб гераічных подзехах беларускага народа ў час Вялікай Айчыннай вайны.

Аляксей КУЛАКОўСКІ.

АПОШНІ час я працаваў над кнігай біяграфічна-беларусіцкай нарысаў аб выдатных беларускіх пісьменніках. Нарысы напісаны ў форме успамінаў. У іх я імкнуўся выкарыстаць выключна рэалію, яшчэ не апублікаваныя весткі аб жонцы і грамадскай дзейнасці Янкі Купалы, Ціхі Гартнага, Кузьмы Чорнага, Аляся Гурло, Міхася Чарота, Платона Галавача, Эдуарда Самуйленка. Некаторыя з гэтых нарысаў у скорчаным выглядзе друкаваліся ўжо ў часопісах «Полымя», «Маладосць».

У 1959 годзе закончу новую кнігу весткі пад назвай «Защита дён». Рыхтую да друку таксама зборнік весткі для дзяцей.

Мікола ХВЕДАРОВІЧ.

АВІЯКОЎВАЕМ ПРАБЛЕМЫ ПЕРАВОДОВЫХ СІСТЭМ НАРОДНАЙ АДЖАКЦЫ

Услаўляць працу

Тэзісы ЦК КПСС і Савета Міністраў СССР аб умацаванні сувязі школы з жыццём айнашій гарахчым людзям, якіх выхоўваць у нашых дзеньках любові і навагу да працы. Не беларучак павіна выхоўвацца школа, а людзей, якія б стваралі матэрыяльныя каштоўнасці, для якіх праца была б сывай гонару, доблесці і гераіства. Ужо цяпер прымаюцца захады, каб пераадаваць работу нашай школы, і пачаць у гэтым кірунку будуць працавацца.

Мы хачелі б узяць тут пытанне, якое, на нашу думку, неспрадна датычыць прабы, пастаўленыя лістападаўскім Пленумам ЦК КПСС.

Кніга ў Савецкай краіне стала найбольшым дарадчыкам рабочага, калгасніка, служачага, у кожным доме ёй дзедна самае часнае месца. З кнігай моцна сабраўшы і нашы дзеці. Яны — найбольш актыўныя чытачы ўсёх бібліятэк. Так, напрыклад, у бібліятэках Кіраўскага раёна 63 проценты ўсёх чытачоў — гэта вучні дзевяці і вышэйшых школ.

Але што чытаюць нашы дзеці? Што ім частей за ўсё прапаноўваець? Пі дапамагаюць творы нашых пісьменнікаў выхоўваць у дзяцей любові да працы?

Назіранні паказваюць, што найбольшым попытам юнага чытача карыстаецца прыгодніцкая літаратура і так званая навукова-фантастыка. І «Аэлита» А. Талстога, і кнігі Жуль Верна, Майн Рыда, Аляксандра Бляева, Янкі Маўра, і творы многіх іншых пісьменнікаў не залежваюцца на паліцах. А цяпер школьнікі ахвотна чытаюць рамана М. Гамольні «За вялікую трасу». Мы нічога не маем супраць гэтых кніг. Яны выхоўваюць у падлеткаў жаданне думаць, шукаць, дзейнічаць. Усе гэтыя якасці неадходны кожнаму чалавеку.

Навука наша дасягнула велізарных поспехаў. І ступіны спадарожнікі Зямлі, і ракеты, і многае іншае выклікаюць законную гордасць у савецкіх людзей. І многія пісьменнікі захапіліся падарожжамі ў міжпланетныя прасторы. А ці нехта было б, каб майстры навукова-фантастычнага жанра часцей спускаліся з далёкіх зорак ды ўважліва і на марскага на нашу тую цудоўную планету і на зямлі шукалі матэрыял для сваіх твораў. Ды тут і шукаць асабліва не дзавяцця. Дастаткова толькі пабываць на школьных участках, пагутарыць з членамі вытворчых вынішчкіх бригад, напісаць, як жывуць, вучыцца і працуюць вучні хоць бы сабе Гродзенскай школы, якая стала сапраўдным зямлем, наведваюцца ў калгасы, саўгасы, на прадпрыемствы — колькі тут захапляюцца матэрыялаў для карысных, цікавых і вельмі патрэбных школе і вучням кніг.

Кнігі, якія ўнёсла расказвалі б пра нашу рэальнасць, пра пошукі і змаганне, разгледу тамтэйшых прыроды на зямлі, вельмі патрэбны дзецям. Яны аказалі б неадназначна паслугу школе.

Вучні заўсёды і ў ўсім бяруць прыклад з дарослых. І трэба напісаць такія кнігі, каб юныя чытачы ўбачылі, што праца ўдзячнае чалавека. Такім удачным матэрыялам, напрыклад, з'явіліся б кнігі для дзяцей пра калгас «Рассвет» нашага раёна або «Камітэрт» Магілёўскага раёна, пра гіганты нашай Індустрыі — аўтамабільны і трактарны заводы.

Па ўсёй краіне разгортваецца рух бригад камуністычнай працы. Маладзё хоча жыць, працаваць і вучыцца па-камуністычнаму. А яшчэ не з'явіліся на старонках нашых газет і часопісаў, не перадаваліся на радыё па-мастацку дасканала напісаныя нарысы пра гэтых маладых энтузіястаў. Тама праца не стала магістральным напрамкам у беларускй дзяцяцкай літаратуры. І настаўнікі, і вялікая армія агітатараў з ліку камсамольцаў і моладзі рушылі ў народ раскручваючы кантрольныя лічы смігдывага плана. Задача школы — да гэта будзе за сямігодка, якія светлыя перстышкі выкрывае яна перад народам.

Шырокае поле дзейнасці тут і для нашых пісьменнікаў. Мы чакаем ад вас, дарогія таварышы, кніг для дзяцей аб сямігодцы ў

Да саракагоддзя БССР выпускаюцца разнастайныя сувеніры.

На зямляках: сувенір з бюстам Янкі Купалы, зроблены заводам мастацкага ліція і апрацоўкі металу (Масква) і драўлянай шкатулка з партрэтам народнага паэта Беларусі — вырабу арцелі «Кульпром» (Мінск).

Кожная школа ў нас мае свой вопытны ўстацк. На гэтых участках і на калгасных землях многія вучні вырашцілі такія ўраджаі, што ім пазайадраўняць нават вучоныя. А колькі школ і вучняў удастоены за гэта высокага гонару быць удзельнікамі Усеаюнавай сельскагаспадарчай выстаўкі! На прыклады далёка хадзіць не трэба. У вучыцельскай вытворчай бригадзе Мышкавіцкай школы нашага раёна 62 чалавекі. За ёй было замацавана 18 гектараў калгаснай зямлі. І што ж? Вучні на практыцы паказалі, што яны могуць і любіць працаваць. З кожнага гектара яны атрымалі на 200 цэнтнераў бульбы. Да пачатку, як кажуць, ядзённа. Вець над чым падумаць і калгасу. А вучыцельскай вытворчай бригады Любоніцкай школы атрымала да шасці цэнтнераў льнавалака з гектара. Наш перадыццны друк сёлета «ісаў» пра тое, як простыя дзятчаты, якія скончылі школы, дасягнулі ракордных ураджаў кукурузы — на 1 500 цэнтнераў зялёнай масы з гектара. І такіх прыкладаў многа. Вядома, налёгса даўся гэты поспех вучням. Колькі настойлівым пошукаў, клопатаў і фізічнай працы было ўкладзена навучніцамі ў іх справу. Колькі радасці, хвалявання, а часам і няўдач перажылі яны, пакуль вырашцілі свой ураджай.

Дык давайце, таварышы літаратары, шукаць гераіку і фантастыку, якая ў нашы дні ўжо становіцца явай, перш за ўсё на зямлі, дзе вы самі жывяце. Толькі прыгледзьцеся ўважлівей — і многа сапраўды захапляючых спраў адкрыцца перад вамі, спраў такіх, якія даўно чакаюць свайго мастацкага ўвасаблення.

Кнігі, якія ўнёсла расказвалі б пра нашу рэальнасць, пра пошукі і змаганне, разгледу тамтэйшых прыроды на зямлі, вельмі патрэбны дзецям. Яны аказалі б неадназначна паслугу школе.

Вучні заўсёды і ў ўсім бяруць прыклад з дарослых. І трэба напісаць такія кнігі, каб юныя чытачы ўбачылі, што праца ўдзячнае чалавека. Такім удачным матэрыялам, напрыклад, з'явіліся б кнігі для дзяцей пра калгас «Рассвет» нашага раёна або «Камітэрт» Магілёўскага раёна, пра гіганты нашай Індустрыі — аўтамабільны і трактарны заводы.

Па ўсёй краіне разгортваецца рух бригад камуністычнай працы. Маладзё хоча жыць, працаваць і вучыцца па-камуністычнаму. А яшчэ не з'явіліся на старонках нашых газет і часопісаў, не перадаваліся на радыё па-мастацку дасканала напісаныя нарысы пра гэтых маладых энтузіястаў. Тама праца не стала магістральным напрамкам у беларускй дзяцяцкай літаратуры. І настаўнікі, і вялікая армія агітатараў з ліку камсамольцаў і моладзі рушылі ў народ раскручваючы кантрольныя лічы смігдывага плана. Задача школы — да гэта будзе за сямігодка, якія светлыя перстышкі выкрывае яна перад народам.

Шырокае поле дзейнасці тут і для нашых пісьменнікаў. Мы чакаем ад вас, дарогія таварышы, кніг для дзяцей аб сямігодцы ў

Да саракагоддзя БССР выпускаюцца разнастайныя сувеніры.

На зямляках: сувенір з бюстам Янкі Купалы, зроблены заводам мастацкага ліція і апрацоўкі металу (Масква) і драўлянай шкатулка з партрэтам народнага паэта Беларусі — вырабу арцелі «Кульпром» (Мінск).

распублікацыя. Іванісанія цікава і захапляюча, яны будуць выхоўваць у кожнага вучня любові да Радзімы і партыі, пачуццё гонару за свой народ, за сваю рэспубліку. Дзеці любіць чытаць кнігі пра гераў грамадзянскай і Айчынай войнаў. Чапаеў, Карганіч, Зоя Касмадзянкіна, маладзёўскага вайны сталі іх любімымі гераімі. І ў нас на Беларусі ёсць многа слаўных імён, дастойных таго, каб пра іх былі напісаны апавесці, паэмы, раманы. Колькі мужнасці, адвагі і стойкасці праявілі ў змаганні з лютымі ворагам абалескі і скідзельскія папольчыкі, Герой Савецкага Саюза Заслоўна, Курцынаў, Смалчэў, Тусналобава, Восіпава, Маанік і многія іншыя. А кніг для дзяцей пра іх гераічныя справы ў нас няма.

Хочацца закрануць і яшчэ адно не менш важнае пытанне. У нас ёсць апавяданні і апавесці, вершы і паэмы, напісаныя для дзяцей. Але зусім занданых такі жанр, які дзяцяцка драматычна. Між тым вядома, што школьныя драматычныя гурткі ў нашых рэспубліках ідэяльна значна больш, чым гурткі дарослых. Нядаўна вучні Мышкавіцкай школы сталі п'есе аб грамадзянскай вайне. А ў творы ўсё гераі — на ўзросце 20—30 гадоў. І даводзіцца настаячым часам прыставаць такія п'есы, каб як-небудзь паставіць іх на школьнай сцэне. Беларускім пісьменнікам неабходна зварнуць сур'ёзную ўвагу на дзяцяцкую драматыку. У першую чаргу патрэбны п'есы аб працоўных справах юнакоў і дзяўчат. У такіх п'есах, вядома, галоўнымі гераімі павіны быць школьнікі.

Мала яшчэ ў нас цікавых твораў, у якіх адлюстравалася б праца вышукніцкай школы ў калгасе, на будаўніцтве і на вытворчасці, аб тым, што іх хваляе і неспакоіць, а галоўнае — аб той радасці, якую яны адчуваюць, працуючы на карысць роднага калгаса і занова. Відзец, патрэбна перагледзець і творчыя планы нашай кінастудыі, каб у бліжэйшы час на экраны рэспублікі выйшлі фільмы, у якіх бы асобнымі гераімі быў малады рабочы або калгасніца, якія скончылі школу і пайшлі працаваць.

Нядаўна ў нас праходзіў пленум райкома камсамолу. На ім абмяркоўваліся вынікі лістападаўскага Пленума ЦК КПСС. Пра ўзняты ў гэтым артыкуле пытанні горага гаварылі ўсе камсамольцы. Калектыву мы прыбылі да думкі, што было б карысна напісаць кнігу нарысаў для дзяцей аб гераіх Сацыялістычнай Працы і выпусціць яе масавым тыражом. Гэта дало б магчымасць пазнаёміць вучняў нашых школ з тым, як жывуць і працуюць лепшыя людзі калгаснай вёскі, нашых будоўляў і вытворчасці.

Школа, настаўнікі, піонерская арганізацыя, камсамол і, нарэшце, самі вучні і іх бацькі чакаюць ад нашых пісьменнікаў новых кніг — цікавых, высокамастацкіх, якія б дапамагалі выхоўваць маладое па-растаючае пакаленне палымнымі патрэбамі, адданымі Радзіме і партыі, працавітымі, сумленнымі людзьмі — сапраўднымі будаўніцкамі камуністычнага грамадства.

А. САКАЛОЎСКІ, сакратар Кіраўскага райкома камсамолу.

В. БАНДАРОВІЧ, старшая піянерважата Жыліцкай сярэдняй школы.

М. СТРОК, аграном, бригадзір калгаса «Рэчыца Савецка».

А. ПІВЕЦ, сакратар камсамольскай арганізацыі калгаса «Рассвет».

Сардэчнае прывітанне

Споўнілася 60 год з дня нараджэння вядомага пісьменніка генерал-маёра Мікалая Іванавіча Аляксеева. Праўленне Саюза пісьменнікаў БССР накіравала ў адрас юбіляра прывітанне, у якім гаворыцца: «Дарогі Мікалай Іванавіч! Праўленне Саюза пісьменнікаў Беларусі горага вышчы Вас, аднаго з ветэраніў Савецкай Арміі, члена нашай пісьменніцкай сям'і, аўтара цудоўных раманаў «Жыццё Жалызноў», «Выпрабаванне», з шасцідзе-

сцігоддзем з дня Вашага нараджэння. Мы ведаем Вас таксама як крмшталнай сумленнага чалавека — камуніста, актыўнага грамадскага дзеяча, шчырага друга нашай літаратурнай моладзі.

Ад усёй душы жадаем Вам доўгіх год жыцця, добрага здароўя, далейшых поспехаў на літаратурным фронце.

Праўленне Саюза пісьменнікаў БССР.

Подых суровага часу

ДА ВЫХАДУ У СВЕТА РАМАНА-ЭПАПЕІ М. ЛЬНЬКОВА «ВЕКАПОМНЫЯ ДНІ»

Беларусь-партызанка назаўсёды ўвайшла ў гісторыю Вялікай Айчыннай вайны: Подзій беларускага народа ў барацьбе з крывавым фашызмам жыве і будзе жыць у памяці прагрэсіўнага чалавечтва, з'яўляючыся хваляючай тэмай мастацтва многіх пакаленняў. Мікалай Астроўскі ў свой час парчуў тым, хто аб'яўляў тэму грамадзянскай вайны ўстаралы: «...праз дзесяці, праз сто год гэтая тама будзе таю жа свежай...» І сапраўды, разам з творамі аб сучаснасці, мы сёння з хваляваннем сустракаем творы, прысвечаныя гераічнай тэме нараджэння Савецкай дзяржавы і незалежным дням барацьбы з фашызмскімі захопнікамі. Гісторыка-рэвалюцыйны і гісторыка-ваенны раманы трылагія ўваходзіць у беларускую прозу, займаючы ў ёй пачэснае месца. Гэта адно са сведчанняў значных дасягненняў нашай літаратуры ў жанравы-стылявых адноснах, а таксама яе ідэйна-мастацкай сталасці.

Чатырохтомная эпопея Міхася Лынькова «Векапомныя дні» — вынік амаль дзесяцігодчай напружанай працы пісьменніка — важны этап у яго творчасці.

Міхася Лыньков — майстар стварэння аркіх і захапляючых апавяданняў, якія вяртаюцца ў памяць пісьменніка прычынаў характараў, дасціпным гумарам, сакавітасцю і праэрастычнасцю мовы. У раманах «Векапомныя дні» перад пісьменнікам паўсталі і новыя творчыя заданні: неабходнасць авалодання новымі для яго формамі мастацкага выдання — шматпланавасцю кампазіцыі, мастацтвам і шырокім эпічным размахам у пачае гістарычных падзей, у раскрыцці аёсу шматлікіх персанажаў. На гэты новы бок творчай манеры М. Лынькова мінмавілі звартаеш увагу пры чытанні рамана «Векапомныя дні».

У творы адлюстраваны масавы партызанскі рух на Беларусі ў гады Вялікай Айчыннай вайны.

Пісьменнік старае хваляючыя карціны мужнай, самааданай барацьбы савецкіх людзей з неаніёмным ворагам, раскрывае сапраўдную веліч і духоўнае харавство на-

рода, які ўзяўся на свяшчэнную вызваленчую вайну.

Адрываецца твор яркім і шматзначным эпізадам. Пад свет і выбухі бомб ля спаленага фашызма моста беганца Бясяня нараджае дзіця. Пачаць ляжыць дзіцяці конь і яго гаспадар, які толькі што захаўся каля воза. Барацьба жыцця са смерцю — асноўны матыў гэтага эпізаду — праходзіць затым праз увесь твор, увасабляючы вялікую ідэю бессмерця народа ў барацьбе за сваю свабоду і незалежнасць.

Пісьменнік знайшоў неабходныя мастацкія фармы, каб пераканаліва перадаць поўны час, трывожную атмасферу самага пачатку вайны і прыходу фашызтаў. Кожны адуць: адбылося нешта невычальнае, жахлівае. Скончыўся час, калі паміж людзьмі ўсё было ясна, зразумела; пачалася жорстка барацьба, у якую паступова ўця

Камбайнерка. Работа маладога скульптара Ігара Гаебана.

Створана Беларускае Таварыства дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі

17 снежня ў Мінску адбылася ўстаўчая канферэнцыя па стварэнні Беларускага Таварыства дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі. У яе рабочыя прынялі ўдзел 215 дэлегатаў, выбраваных калектывамі прадпрыемстваў, калгасаў, устаноў, грамадскімі арганізацыямі рэспублікі.

З дакладам аб стварэнні Беларускага Таварыства дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі і яго задачах выступіў старшыня праўлення Беларускага Таварыства культурнай сувязі з замежжам І. К. Казлоў.

Дэлегаты канферэнцыі, якія выступілі па дакладзе І. К. Казлова, аднадушна падтрымалі прапанову аб стварэнні Беларускага Таварыства дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі.

З правамовай на канферэнцыі выступіў сакратар ЦК КП Беларусі П. С. Гарбуноў.

Канферэнцыя аднагалосна прыняла пастанову аб заснаванні Беларускага Таварыства дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі і прыняла статут Таварыства.

Канферэнцыя выбрала праўленне Таварыства ў складзе 59 чалавек. Выбрана таксама рэвізійная камісія.

Адбылося пасяджэнне праўлення Таварыства дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі. Праўленне выбрала прэзідыум Таварыства ў складзе 9 чалавек. Старшынёй прэзідыума праўлення выбраны І. К. Казлоў і намеснікам старшынёй прэзідыума — В. А. Чарняўская.

Праўленне вырашыла праціць прэзідыум Саюза савецкіх таварыстваў прынаці Беларускае Таварыства дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі ў Саюз савецкіх таварыстваў.

(БЕЛТА).

На рускай мове

У выдавецтве «Молодая гвардия» неўзабаве выйдзе ў друку ў перакладзе на рускую мову кніга Р. Сабалеці «Блакитнае зліццё» і кніга апавяданняў І. Навуменкі «Люды з крыламі», зборнік вершаў С. Гаўрусева, В. Варно і Н. Гілевіча.

Намечана да выдання і апавесць А. Патрэва «Алешушка», першая частка якой заснавана на фактычным матэрыяле партызанскага руху на Беларусі. Брашура Г. Крыўліна прысвечана працоўным падзігам моладзі і камсамольцаў Беларусі.

Н. АРАНСКІ.

Сэнія адбудзецца прэм'ера балету Г. Вагнера «Падстаўная нявеста» (лібрэта Я. Рамановіча) у Беларускай тэатры оперы і балету.

На здымку: сцэна з балету, у ролі Насці артыстка Н. Давыденка, Андрэй — артыст В. Давыдаў.

Фота У. Крука.

Крыніца музычнай творчасці

(Працяг. Пачатак на 3-й стар.)
часу пачынае сваё жыццё музыкантаў — чалавек і музычнае творчыхе. Адна з першых опер, сімфанічных і камерных твораў М. Чуркіна, М. Аладава, Я. Цікоцкага, А. Туранкова з'яўляюцца і першымі артыкулы і нарысы аднаго з вядомых беларускіх музыкантаў — Драйзіна, які не згубіў сваёй навуковай кантэмпорані і зарат.

Побач з гэтым некаторыя «дзяржаўныя мастацтва», імкнучыся звесці развіццё беларускай музыкі з правільнага шляху, заклікалі да жалейкі, дум, паўставаў супраць арганізацыі ў рэспубліцы сімфанічнага аркестра.

У 30-я гады стварэння такіх значных твораў, як оперы «Міхась Надгорны», «У пущах Палесся», «Кветка шчасця», балет «Салавей», праграмныя сімфанічныя творы. У сувязі з гэтым актывізацыя і дзейнасць музыкантаў, крытыкаў, з'яўляюцца артыкулы і нарысы, у якіх аўтары імкнучыся паставіць праблему месца, нацыянальнага стылю і формы музычных твораў. Сярод гэтых работ варта адзначыць нарыс кампазітара М. Аладава «Музыка Беларускай рэспублікі», уступны артыкул да ўрнукаў беларускіх нацыянальных опер музыкантаў Я. Мухарынскай, М. Зінчука і іншых.

Усе ж беларуская музычная навука ў даваенныя гады даўка не спраўлялася з паставленымі перад ёю задачамі. Аж да Вялікай Айчыннай вайны мы не мелі яшчэ ніводнай сур'ёзнай манатграфіі аб кампазітарскіх, сур'ёзнага даследавання аб беларускай прафесійнай музыцы і народнай песні.

У пасляваенны час актывізацыя мастацкае жыццё рэспублікі. Творчая дзейнасць беларускіх кампазітараў, якія не спынялася і ў гады вайны, была асабліва плённай у другой палове 40-х гадоў. Беларускае музыка ў гэты перыяд убагачылася операмі «Дзяўчына з Палесся», «Кастусь Каліноўскі», «Машэка», «Андрэй Касцюка», балетам «Князь-возера», ігракам праграмных сімфанічных твораў і песнямі Н. Сакалоўскага, У. Алоўнікова, П. Падкавірава і інш. Тэма сучаснасці пастаянна хвалювала беларускіх кампазітараў і знаходзіла адлюстраванне ў іх творчасці.

Напрацяжка ўдзельнічаў у музыкантаў Падляска «Школа для цымбал» Жыноўіча з прадмовай аўтара, у якой змяшчалася гістарычная даведка аб развіцці цымбальнай музыцы ў Беларусі. Былі парыхтава-

ны да выдання запісы народных песень Р. Шырмы, сабраныя ў чатырох тамах. Выдаецца зборнік народных песень і тапаў М. Чуркіна, пра гэтага кампазітара пішацца манатграфія.

У пачатку 50-х гадоў з'яўляюцца сур'ёзна даследаванні пра музычны быт сучаснай беларускай калгаснай вёскі, работа «Аб украінска-беларускіх сувязях у народнай музыцы» і многія іншыя. Выходзіць у свет манатграфія аб выдатнай народнай песенніцы Тацяне Лапанінай, пішацца работа аб Надлескім народным хоры і яго песнях.

Вялікі зборнік артыкулаў і нарысаў аб беларускай тэатры і музыцы выдадзены ў 1955 г. — напярэдні другой Дзесяці Беларускага мастацтва і літаратуры ў Маскве. У той жа перыяд у Маскве выйшлі з друку брашуры серыі «Музычная культура народаў СССР». Да 40-годдзя Вялікага Кастрычніка Дзяржаўнае выдавецтва БССР выпусціла брашуру «40 год беларускай музыкі».

Шэраг новых музыкантаў работ, прысвечаных творчасці кампазітараў і мастацкіх калектываў рэспублікі, яшчэ павінны быць выдадзены да 40-годдзя Савецкай Беларусі.

На кафедры кампазіцыі, гісторыі і тэорыі музыкі ў Беларускай кансерваторыі працуе шмат музыкантаў. Адна з асноўных задач кафедры — стварэнне падручнікаў і метадычных дапаможнікаў для студэнтаў кансерваторыі. У 1947 г. кампазітар В. Яфімаў напісаў падручнік па элементарнай тэорыі музыкі. Педагог кафедры У. Алоўнікаў закончыў работу над падручнікам па сальфеджжэ ў чатырох частках для вакальных факультэтаў кансерваторыі. Гэты падручнік уключае 2 400 мелодый, з якіх больш паловы — зоры беларускай народнай і прафесійнай песенна-музычнай творчасці. На ступні, гэта першы вопыт стварэння ў рэспубліцы падручніка па сальфеджжэ для вакалістаў.

Такое ж значэнне набыла «Хрэматэка» па сальфеджжэ для студэнтаў гісторыі тэарэтычных аддзяленняў музычных навуковых устаноў старшага выкладчыка П. Падкавірава. І хоць гэтая хрэматэка яшчэ не выдана, аднак у рукапісу яна даступная студэнтам кансерваторыі і мае практычнае значэнне, асабліва для кампазітарскай моладзі. Выдзецца работа па стварэнні «Нарысаў па гісторыі беларускай музыкі».

Немалое дасягненне нашай кансерваторыі — стварэнне першага выпуску «Навукова-метадычных запісак», куды ўваходзяць сем работ. Сярод іх: «40 год жыцця Беларускага народа ў народнай песні» Л. Мухарынскай, «Беларуская народная песня ў апрацоўках кампазітараў БССР» С. Нісневіч, «Н. Д. Камінін — музычны крыніца (опера-драматургічныя праблемы)» Г. Гаўрусіна і інш. Да 40-годдзя Беларускай ССР кафедра рыхтуе другі выпуск «Навукова-метадычных запісак», які прысвячаецца выкладчыкам беларускай музычнай творчасці.

Пад кіраўніцтвам педагога Л. Мухарынскай студэнты кансерваторыі правялі фальклорныя экспедыцыі па Беларусі. Будучыя маладыя музыкантаў распробу-

ваюць тэмы, звязаныя з развіццём нацыянальнай музыкі.

Вялікі культурны дасягненне рэспублікі з'явілася стварэнне ў Мінску Інстытута мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору АН БССР. У сектары гісторыі тэатра, кіно і музыкі ёсць група музыкантаў, якія вылучаюць пытанні гісторыі і тэорыі беларускай народнай і прафесійна-навуковай і музычнай аэстэтыкі.

З асноўныя два галы інстытут правіў дзве экспедыцыі па зборы і запісу народных песень. Навуковыя супрацоўнікі Ладзігіна, Фёдарыў і аспірант Елатаў сабралі ў Віцебскай, Гомельскай, Магілёўскай і Гродзенскай абласцях каля 300 народных песень. У лютым 1959 г. Інстытут мастацтвазнаўства правяў наладу музычных фальклорыстаў Мінска для каардынацыі дзейнасці розных арганізацый па запісу і вывучэнню беларускай народнай творчасці.

Але тэарэтычны распрацоўка важнейшых праблем развіцця беларускай музыкі яшчэ адстае ад патрабаванняў жыцця. Стан музычнай публіцыстыкі нельга прызнаць у цэлым здавальняючым. Нават ёсць выпадкі, якія не робяць гонару некаторым музыкантаў. Так, у 1956 г. Таварыства па распрацоўцы палітычных і навуковых ведаў Беларускай ССР выпусціла ў свет брашуру М. Шырмына «Беларуская народная песня». На першы погляд работа (асабліва першая частка) робіць добрае ўражанне. Але, прыгледзеўшыся да яе бліжэй, вы ўбачыце, што лепшая, першая частка брашуры з'яўляецца нічым іншым, як кароткім канспект 1-га выпуску вучэбнага дапаможніка Т. Паповай «Руская народная музычная творчасць» (Масква, 1955) з 7 па 110 старонку. Прычым аўтар канспекта стачына прытрымліваецца паслядоўнасці пераказу, важнейшыя тэзісыя месцы перадае токтэстуальна.

Друпа працуе і музыкантаў камісія Саюза кампазітараў БССР. Бюро камісіі зусім не пікаваліся жыццём творчай арганізацыі. Яно ўхілілася ад усялякіх творчых дыскусій і спрэчак.

У кампазітараў часта нараджаліся тэмы для дыскусій. У прымятасці, неабходна было арганізаваць абмеркаванне опер «Марынка» Р. Пукста, «Андрэй Касцюка» М. Аладава і яго 4-й сімфоніі, фартэпіянага трыя Л. Абелівіча, якія выклікалі супрацьлеглыя размовы ў сауме і друку. Аднак камісія нічога не зрабіла, каб разгарнуць дыскусію вакол гэтых твораў.

Неабходна аб аднаць творчыя намаганні ўсіх музыкантаў рэспублікі, скаардынаваць навукова-даследуючы работу музыкантаў секцыі Саюза кампазітараў, кафедры кампазіцыі, гісторыі і тэорыі музыкі кансерваторыі і сектара гісторыі тэатра і музыкі Інстытута мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору Акадэміі навук Беларусі.

Маладое беларускае музыкантаў яшчэ не можа прэтэндаваць на вядна месца ў агульных дасягненнях савецкай музыкантаў навуцы. Але ў маладых парастках ёсць светлая перспектыва дасягнення, і мы верада ўпэўнены, што ўжо ў самым бліжэй будучым наша музыкантаўства ўпэўнена ўступіць у гэты перыяд.

У абмеркаванні рэспонды Д. Камініскага прынялі ўдзел Я. Цікоці, М. Шнейдэрман, Л. Мухарынска і інш. Гэта — вельмі своеасабытны інструментальны твор, лабудаваны на нацыянальнай аснове, з удзелам скарэстаннем паўеўкі беларускай народнай песні, і ён у асноўным ацэнены станоўча.

Вялікі пэла адгукнуцца аб новым творы артысты хору С. Манаралынік і Г. Чурменка, якім ён падабаецца па вакальных

кага народа і заўсёды падкрэсліваў блізкасць латышкага і беларускага народаў. У нарысе «Члена-карэспандэнта К. М. Граўдзіна «Якаў Алкіс» прыводзіцца цікавыя пісьмы і водгукі людзей, якія блізка ведалі гэтага палкаводца Савецкай Арміі.

У ноч з 10 на 11 чэрвеня 1921 г. ля сястраў рыжскай цэнтральнай турмы былі страляны дзесяць барацьбітоў за справу рабочага класа. Сярод іх — сакратар ЦК Камуністычнай партыі Латвіі Шальф-Янзэм і пісьменнік Арайс-Берзі, член ЦК партыі, рэдактар нелегальнай газеты «Дзія» («Барашба»), адзін з кіруючых работнікаў латышкага рэвалюцыйнага руху. Так памыска апавяданне М. Каліе «Аўгуст Арайс-Берзі».

Арайс-Берзі пісаў вершы, апавяданні, спрабаваў сілы ў драматургіі. У яго праказе пра вялікі шлях, пройдзены Савецкай Беларусі і літаратурнай беларускага народа.

З чытаннем сваіх твораў выступілі Аркадзь Куляшоў, Янка Брыль, Максім Лужанін, Піліп Пестрак, Пятро Глебка, Міхась Калачыніскі, Пятрусь Броўка, Іван Грамовіч, Уладзіслаў Нядзведскі, Пятрусь Макаль.

Дзімні Пухавіцкую рабёную бібліятэку наведлі П. Кавалёў, М. Калачыніскі, У. Корбай, М. Скрыпы. Аб разліцці беларускай савецкай літаратуры за сорак год расказаў прысутным П. Кавалёў. За

Галоўны рэдактар Мікола ТКАЧОЎ. Рэдакцыйны калегія: Заір АЗГУР, Аляксандр БУТАКОЎ, Кастусь ГУБАРЭВІЧ, Васіль ІВАШЫН, Аркадзь МАРШЫНОВІЧ (адказны сакратар), Пятро ПРЫХОДЗЬКА, Раман САБАЛЕНКА (намеснік галоўнага рэдактара), Янка ШАРАХОЎСКІ, Іван ШАЦІЛА, Рыгор ШЫРМА.

На юбілейных мастацкіх выстаўках

Магілёў

У Магілёве адкрылася шостае абласная выстаўка вывучаюча і дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва, прысвечаная 40-годдзю рэспублікі. Каля 200 народных умельцаў выстаўлі больш тысячы сваіх работ. Як і заўсёды, вялікае месца займае на выстаўцы дэкаратыўна-прыкладнае мастацтва. Славуціца, народная па нацыянальнай форме кампазіцыі і арнаменты, пясны, рушнікі, посылкі і іншыя вырабы вабяць настольныя і сцянавыя, святонісчоны. У разнастайнасці гэтых вырабаў, выкананых у тонкім густым і высокім майстэрствам, не губляюцца індывідуальныя твар выдатных майстраў П. Сінцовай — калгасніцы з Быхаўскага раёна, Р. Пінчук — калгасніцы з Кіраўскага раёна, М. Ганчаровай — з Слаўгарадскага раёна і інш.

Многа на выстаўцы і мастацкай вышукі. Але, нажал, большасць работ — копія з карцін вядомых мастакоў.

Прыцягваюць увагу саломяляніцныя калгасніцы І. Трайкова (Кіраўскага раёна), керамічныя шкатулкі А. Махоўскага (Краснапольскага раёна), ікрустаныя вырабы выкананыя Мшэцкаўскай школы глухонемых І. Рыбака і В. Дзюніна.

Магілёўшчына заўсёды славілася прыгожымі і арыгінальнымі ганчарнымі вырабамі. Упершыню на выстаўцы прадстаўлены работы ганчароў, але, нажал, толькі з аднаго Крычэўскага раёна.

Багата на выстаўцы і мастацкай вышукі. Асабліва вылучаюцца калектывныя работы юных разбярцоў Чарускага дзіцячага дома — «Юбілейная шкатулка», «Расказ пра мінулае», «Беларуска». Усе яны выкананы пад кіраўніцтвам Г. Самойлава. Глыбінні задумі ў іх спалучаюцца з майстэрствам выканання. Таленавіты выхаванец дзіцячага дома Мікола Палякоў выставіў сваю індывідуальную працу «Дзед Талаш». Фігура дзедапаўна беларускага партызана выражана з вялікага кавалка дрэва, тыльная частка якога лапінута зусім некрэнатой — з карой і сівым мохам. Гэты фармальны прыём падкрэслівае, што муготны народны асілак выштаў з дрымунай пунчы Палесся.

Упершыню ўзяўся за разбярны інструмент выкладчык Магілёўскага педінстытута А. Спешнёў. Падстаўка для календара

На здымку: наведвальнікі выстаўкі ля аднаго з яе стэндаў. Фота А. Борчыка.

Гомель

На гомельскай абласной юбілейнай выстаўцы прадстаўлена 300 работ трыццаці аўтараў. Тут можна знайсці і з новымі творами членаў Саюза мастакоў БССР В. Зынагорскага і В. Казачэні, калектываў у члены Саюза Р. Мазаўцова і В. Бізара і іншых прафесійна-навуковых і самадзейных мастакоў вобласці.

Старэйшы мастак вобласці — заслужаны дзеяч мастацтва БССР В. Зынагорскі прадставіў на выстаўцы пяць работ з серыі «Поры году». Гэтага ўдмуляўца мастака па працу называюць лясаром малюнічых прастораў Гомельшчыны. Цудоўны яго пейзажы «Вялікая вада», «Стажок» і «Асенні дзень». Кожная з работ мастака вызначаецца тонкасцю выканання, завершанасцю, добрым густам. Асабліва радуе твор «Вялікая вада», у якім многа святла і паветра.

Трапяткім, светлым лірызмам прасякнуты асобныя здымкі В. Казачэні. У мастака першы погляд — знорок разамшчэсця, на першы погляд, грубаватыя мазі. Заслугоўваючы увагу работ В. Казачэні «Асіні» і «Зімовы лес каля Нова-Белы». Што ж дачыць крымскіх здымаў маста-

ка («Мора», «Арты», «Домік Чэхава»), дык выкананы яны В. Казачэнім трохі паспешліва.

З прадстаўленых на выстаўцы твораў В. Бізара ўдзельнічаў у члені Саюза Р. Мазаўчыні, калектываў у члены Саюза Р. Мазаўцова і В. Бізара і іншых прафесійна-навуковых і самадзейных мастакоў вобласці.

Індывідуальнае асаблівасці чалавека гэтай спецыфіцы ў персяняжы няма. Шкавае талі У. Рыкаліна «На будоўлі Гомеля». На выстаўцы экспануюцца таксама работы З. Раца, М. Шкрабава, Н. Палянкова, А. Ганчарова і інш.

М. ДАНИЛЕНКА.

Віцебск

На адным з дамоў у цэнтры Віцебска — транспарант «Мастацкая выстаўка да 40-годдзя БССР».

На выстаўцы штодзённа бывае шмат наведвальнікаў. Працоўныя горада, прыездзя з цікаўнасцю разглядаюць каршыны мясцовых жыўяліцаў. Агульным поспехам карыстаюцца палотны А. Каржэўскага «Паліск — старажытны горад», «Вечар на Дзвіне», «Плошча Леніна», «Віцебск будучы». Добрыя пейзажы М. Кузняцова

«Восень у лесе», «Кліны», «Лес» і інш. Падоўгу затрымліваюцца наведвальнікі ля работ мастака П. Янча. Па-майстэрску выкананы ім партрэты тыячы дывановай фабрыкі, дзятчынкі-аспіранты хвалююць імгоў. Прыцягваюць увагу работы графіка Г. Кікушы, асобныя творы В. Кухара. Шкада, што аса па месцы паміжання мастакі не змаглі эканяваць свае рашэйныя работы. На выстаўцы сабраны палотны, створаныя толькі ў 1956 годзе.

Дзімні супрацоўнікі Акадэміі навук БССР запойнілі вялікую канферэнцыя-зале. Дня прышлі сюды, каб сустрэцца з пісьменнікамі, артстамі, музыкантамі.

З кароткай правамовай выступіў П. Глебка. З чытаннем твораў выступілі пісьменнікі С. Шушкевіч, П. Пестрак, Р. Няхай, П. Прыходзька.

Новыя творы кампазітараў

Бягучы год у нашай рэспубліцы, які ўзвёс прапойду пад знакам парыхтоўкі да святкавання яе саракагоддзя, азнаўляецца для беларускіх кампазітараў вельмі плённы. На новыя творы розных жанраў. У гэтым годзе адбылася не ў паміжнікі Саюза кампазітараў, які звычайна, а ў вялікай студыі Беларускага радыё. Такое месца правядзення «серэдзі» было выбрана таму, што ў гэты вечар выконвалася хорам радудыкімітэта кантата І. Кузняцова «Палі стэпавыя» і распольды Л. Камініскага, напісана ім для фартэпіяна з аркестрам, якую сыграў Е. Эфрон у суправаджэнні другога фартэпіяна.

Пасля праслухоўвання названых твораў кампазітары і музыкантаў абмяняліся думкамі і выказалі аўтарам свае пажаданні і чарамы.

Кантата І. Кузняцова «Палі стэпавыя» — першы яго буйны твор — вылучаецца значнымі ідэйнымі якасцямі і шырокай задумай.

Дзяржаўнае выдавецтва Латвіі нядаўна выпусціла ў свет на латышкай і рускай мовах кнігу «Латышкае рэвалюцыйнае дзеянне». У ёй сабраны апавяданні і нарысы аб жыцці і дзейнасці слаўных сыноў латышкага народа, людзей, выхаваных Камуністычнай партыяй.

Наш чытач знойдзе тут імяла старонка, звязаных з рэвалюцыйнай барацьбай латышскіх камуністычных дзеячоў у Беларусі.

Першыя старонкі зборніка прысвечаны заснавальніку Камуністычнай партыі Латвіі — саратніку У. І. Леніна Пятру Іванавічу Стучку.

У адным з нарысаў расказаваецца пра Вільгельма Кіорына, сына латышкага беларуса селяніна. У 1910 г. ён быў прыняты ў рады рэвалюцыйнай латышкай сацыял-дэмакратыі і аў негалежную партыйную работу ў Рызе, Страўпе і Лігатыне.

У перыяд Лютэўскай буржуазна-дэмакратычнай рэвалюцыі ў Расіі В. Кіорын

яна з'яўляецца адказам на заклік нашай партыі нававаць сувязь мастацтва з жыццём народа, дапамагаць яму будаваць камуністычнае грамадства. Аб гэтым гаварыў І. Нісневіч. Адначасова ён падкрэсліў, што твор І. Кузняцова, напісаны ў выніку яго паездкі на цаліныя землі да маладых нававаў, паказвае такі важны бок савецкай рэвалюцыі, які братняе дружба народаў СССР. У музычных вобразах кантаты раскрываецца гераічная праца могаляна-імянальняй савецкай моладзі на неабсяжных стэпавых прасторах Казахстана. У напорыстай, імклівай, жыццерадаснай музыцы, прасякнутаў інтанцыянаў беларускіх і казахскіх мелодый, кампазітар падкрэслівае ўсю грамдынасць і велічэсця баявых спраў камсольскаў пілудзятых гадоў.

Т. Дубкова адзначыла, што вельмі станоўчы факт у кантате тое, што ўсе яе часткі інтанцыянаў звязаны з тэмай працы.

Вялікі пэла адгукнуцца аб новым творы артысты хору С. Манаралынік і Г. Чурменка, якім ён падабаецца па вакальных

актыўна ўдзельнічаў у арганізацыі Мінскага Савета рабочых, сялянскіх і салдацка дэпутатаў, а з мая 1917 г. з'яўляўся сакратаром Мінскага Савета. У той жа час ён працаваў у рэдакцыі мінскай газеты «Звязда». Партыйная арганізацыя Мінска камандзіравала В. Кіорына ў Петраград для ўстанавлення сувязі з піскавай арганізацыяй большавікоў.

Вільгельм Кіорын у перыяд Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі па дружыню рэвалюцыйнага камітэта большавікоў.

Пасля кастрычніцкай перамогі В. Кіорын — на буйнай кіруючай партыйна-савецкай рабоце ў Мінску, Смаленску, Вільнюсе, а потым зноў у Мінску. Ён быў рэдактарам газет «Звязда» і «Заходняя камуністычная фронты». Затым партыя пасылае яго для ўмацавання савецкага апарату ў Саўнарком Латвіі і Беларусі. У ліпені 1919 г. і сакавіку 1920 г. В. Кіорын быў дэлегатам VIII і IX з'ездаў РКП(б) ал літоўскай і беларускай партарганізацый.

Калі летам 1920 г. ён вярнуўся ў Мінск, яго зноў выбралі сакратаром Цэнтральнага бюро КП(б) Беларусі. У наступныя гады ён працаваў у ЦК КП(б) Беларусі, у апарате ЦК ВКП(б) і ў Камітэце. Пару В. Кіорына належыць больш 20 кніг і брашураў па пытаннях гісторыі КПСС, міжнароднага жыцця, рускай, беларускай і латышкай культуры. Яму блізка прысвоена вучоная ступень доктара гістарычных навук. Ён высока ганіў уклад беларускага народа ў скарбніцу культуры ўсяго савец-

кага народа і заўсёды падкрэсліваў блізкасць латышкага і беларускага народаў. У нарысе «Члена-карэспандэнта К. М. Граўдзіна «Якаў Алкіс» прыводзіцца цікавыя пісьмы і водгукі людзей, якія блізка ведалі гэтага палкаводца Савецкай Арміі.

У ноч з 10 на 11 чэрвеня 1921 г. ля сястраў рыжскай цэнтральнай турмы былі страляны дзесяць барацьбітоў за справу рабочага класа